Filosofia – 4t d'Eso

Plantejament General de l'Àrea i Programació

Aire Libre – Curs 2019-20
Professor: Aquil·les Rubio i Villalvilla

¿Como va a ser compleja la relación entre el todo y las partes? Sólo hay una, y es evidente: el todo es la suma de las partes, eso lo sabe hasta un niño de primaria.

El todo no tiene por qué equivaler a la suma de las partes. De hecho, podríamos decir que el todo sólo es el resultado de la suma de las partes cuando las partes se ignoran entre sí.

Cuando las partes se interrelacionan, el resultado puede ser igual, mayor o menor que la suma de esas partes.

Porque dos y dos no son necesariamente cuatro, no siempre, no en todas las circunstancias, no por fuerza, no a toda costa. Cuando lo comprendáis, estaréis en condiciones de comprender muchas cosas más. Y sin embargo, el hábito de obtener un cuatro de la suma de dos y dos estaba demasiado arraigado en el mecanismo de sus conocimientos como para que lograran desalojarlo sin resistencia.

Dos y dos son cuatro, ésa es la tradición, el prestigio, el hábito, la verdad absoluta, legendaria, que no se deja desalojar sin resistencia. Dos y dos son cuatro y las cuentas salen, arrojan un número perfecto, redondo, entero, sin el insidioso fastidio de los decimales.

Almudena Grandes. *El corazón helado*

Doncs resulta que no, que dos i dos no són quatre; resulta que anem a crear un espai dins de l'aula en el qual qüestionem aquestes veritats matemàtiques i quantitatives. Aquest és el principi general de l'assignatura: crear les condicions per a qüestionar la realitat que ens envolta, per a discutir les nostres conviccions, per a posar en dubte allò que creiem i que defensem fermament.

Però l'assignatura de Filosofia no pretén únicament pensar, reflexionar, debatre, sinó també donar un espai als sentiments i les emocions. No eres una alumna d'aquesta assignatura. Tampoc no estàs a classe, asseguda a la cadira, amb la fulla en blanc damunt la taula. Eres un dels personatges d'aquestes tres imatges, estàs allà dins. Què és el que sents?

Però, per a què serveix una assignatura de Filosofia?

- Per a repetir mimèticament els costums, valors i normes de la societat blanca, masculina, heterosexual, liberal i cristiana?
- Per a adoctrinar l'alumnat sobre què ha de fer i pensar atenent-nos a aquests valors?
- Per a estudiar d'un llibre o fotocòpia aquests valors, com si no tingueren res a veure amb el comportament, pensament i actitids quotidianes?
- Per a sacralitzar aquests valors sense tenir en compte la dissidència individual o la possibilitat col·lectiva de transformar-los?

En l'assignatura de Filosofia es plantegen moltes preguntes, però el professor, de moment, té poques respostes. Així que prefereix que siga l'alumnat qui les busque, les explore i les discutisca a partir de les condicions creades a l'aula per a que l'alumnat:

- Siga capaç de pensar per ell mateix
- siga capaç de reflexionar sobre el seu propi ser
- Siga capaç de qüestionar-se el que fa i perquè ho fa
- Siga capaç de desenvolupar el pensament creatiu
- Siga capaç d'intercanviar idees amb els seus iguals
- siga capaç d'expressar-se amb ordre i coherència, tant oralment com per escrit

Per a tot això, s'utilitzaran a l'aula textos literaris, poemes, pel·lícules, cançons, quadres i fotografies, que inciten a la reflexió. Així mateix, cada trimestre procedirem a la lectura d'un llibre relacionat amb la temática tractada (llibres llegits en anys anteriors: Hamlet, Antígona, Edipo Rei, Y tú no regresaste…).

Així mateix, allò central de l'assignatura és la feina diària i col·lectiva, així que no es realitzaran exàmens pròpiament dits, ja que no és l'estudi o la memorització el que es vol treballar en aquesta materia.

D'aquesta manera, es fa la següent proposta de continguts, seqüenciació i treball diari, oberta a la possibilitat que l'alumnat plantege nous temes d'estudi i debat:

1. El pensament

- 1+1 no són 2. *El corazón helado*. Comentari oral
- Els homes són imbècils i ignorants. *La por*. Comentari escrit
- Preferim veure fotos i il·lustracions a haver de llegir. *Assassinat en la planta 31*. Comentari escrit
- Ángeles en un alfiler; parábolas. Comentari oral
- Què necessitem per a poder pensar?. Treball escrit
- Tècniques de meditació i relaxació.
- 99 preguntes a un extintor. Treball escrit
- Còmic. *Clases nocturnes*. Comentari escrit
- *La mala reputación*. Elaboració per parelles d'una cançó pròpia
- Pense/sent, doncs existisc. Treball escrit

2. L'existència humana

- *Itxoiten*. Negu Gorriak. Comentari oral
- Posem títol a quadres i fotografies. Presentació de Power Point i treball escrit
- El secret de l'existència humana. *Els germans Karamazov*. Comentari escrit
- Els perquès de l'existència humana. Treball escrit
- Responem a alguns perquès de l'existència humana
- *Perquè vull*. Ovidi Montllor. Elaboració d'un poema propi
- El médico de familia inglés...Comentari oral
- La nostra pròpia existència humana. Comentari escrit.
- Tècniques de meditació i relaxació.
- Còmic. Comentari escrit
- Comentari d'escultures: amb quina ets sents identificat i perquè
- Com ens prenem la nostra vida?. Comentari escrit
- Pel·lícula: *El club de los poetas muertos*

3. Filosofia i camps de concentració

1. L'arribada de Hitler al poder. Bases filosòfiques i materials:
    A. La Filosofia del Súperhome. Friedrich Nietzsche (1844-1900)
    B. El pensament d'Adolf Hitler. Mein Kampft (1925)
    C. Les condicions materials concretes d'Alemanya en el període d'entreguerres
    D. L'impacte de la II Guerra Mundial
2. La construcció dels camps de concentració. La filosofia necessària
3. Etapes i tipus de camps de concentració
4. Els diferents presos. Caracterització filosòfica
5. La vida diària als camps de concentració
6. L'Holocaust. Com es va arribar a assassinar 6 milions de jueus?
7. La deportació republicana

4. Filosofia, Ètica i Moral

- Pienso que nunca, todavía...*El largo viaje*. Comentari escrit
- ¿Quién soy yo propiamente?. Comentari escrit
- Mucho tiempo hemos sido engañados, *Hojas de hierba*. Comentari oral
- El dolor físic no és el pitjor per a un ésser humà, *Leopardo*. Comentari escrit
- Para contar esta historia tengo que empezar muy atrás. *Demian*. Comentari escrit

5. Els valors morals

- *Pols Ciutadà*, Comentari d'imatges
- Com podem saber si una acció és bona o no? Treball escrit
- Com podem saber si una obra d'art és bona o no? Treball escrit
- Els valors. Treball escrit
- Un dilema moral. Kant. Comentari escrit
- Un dilema moral. *Els germans Karamazov.* Comentari escrit

- Perquè hi ha persones que decideixen ser l'ovella negra d'un grup? Treball escrit
- A veces, cuando algun professor termina...*Saber perder+Deseo de ser punk*. Comentari escrit
- Posem sempre en pràctica els nostres valors? Treball escrit
- *Me celebro y me canto a mí mismo*. Treball escrit

6. Altres continguts a treballar en classe en funció de les dates:

- 25 de novembre: Dia Internacional Contra la Violència de Gènere
- 10 de desembre: Dia Internacional dels drets Humans
- 27 de gener: Dia Internacional en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust
- 8 de març: dia Internacional de la dona treballadora

Així mateix, els criteris generals d'avaluació seran els següents:

1. La finalitat educativa és contribuir a la formació de persones autònomes capaces de respectar la mateixa autonomia en altres persones. En aquest sentit, intentem que l'avaluació siga:

a) Formativa, que ens permeta orientar, introduir canvis, etc.

b) Contínua, que ens permeta avaluar tot el procés i no sols els resultats

c) Integral, de tots els elements

d) Individualitzada, atenent a les característiques de cada alumne

e) Democràtica, amb criteris coneguts i assumits per tots/es

2. L'avaluació s'entén com una exigència interna de millora, que atén més al procés que al producte final. L'alumnat no sols ha de comprovar el que ha après, sinó també com ha arribat fins ací.

3) L'avaluació serà la conjunció de diferents apartats, tots igualment fonamentals i bàsics per a obtenir una avaluació final positiva

4) Els apartats a avaluar seran:

a) el conjunt d'exercicis i activitats que conformen un pla de treball, en les respectives àrees

b) la qualitat, presentació i ordre del pla de treball

c) el desenvolupament progressiu d'hàbits de treball autònoms i actituds positives envers l'aprenentatge

d) la cooperació i el respecte dels drets, idees i sentiments dels altres

e) grau d'interès per l'activitat i ús adequat del material necessari

f) l'evolució de la capacitat per a comunicar els seus coneixements, oralment i/o per escrit

5) Els instruments per avaluar els anteriors apartats seran:

a) l'observació diària

b) la recollida d'exercicis i activitats fetes a classe o a casa

c) el lliurament final del pla de treball

d) el control d'absències i retards

e) les proves, orals o escrites

f) l'autoavaluació: l'alumnat ha de saber clarament el que està fent, ser conscient de les seues dificultats i tenir desig de millorar-les

g) l'entrevista personal

6) El resultat de l'avaluació s'expressarà mitjançant una valoració qualitativa i quantitativa, amb la intenció d'ajudar, explicitant les dificultats i incidint en els aspectes positius